

Verslag wetenschappelijk medewerker Stichting Hirundo 2024.

Werk in Nederland.

De ringplek Korte Waarden bij Elburg kan nu bemand worden door 3 ringers met vergunning: Benjamin Muis, Benno van den Hoek en Bennie van den Brink. Dat kwam deze zomer goed uit want in juni – juli was ik door een oogoperatie 6 weken uitgeschakeld. Benno en Benjamin hebben in deze periode de CES-vangbeurten voltooid. Ook heeft Benjamin de nestkast controles in Doornspijk afgerond en de laatste bonte vliegenvangers geringd. Benno en Benjamin hebben eveneens een aantal nestkasten van uilen gecontroleerd en de jongen geringd.

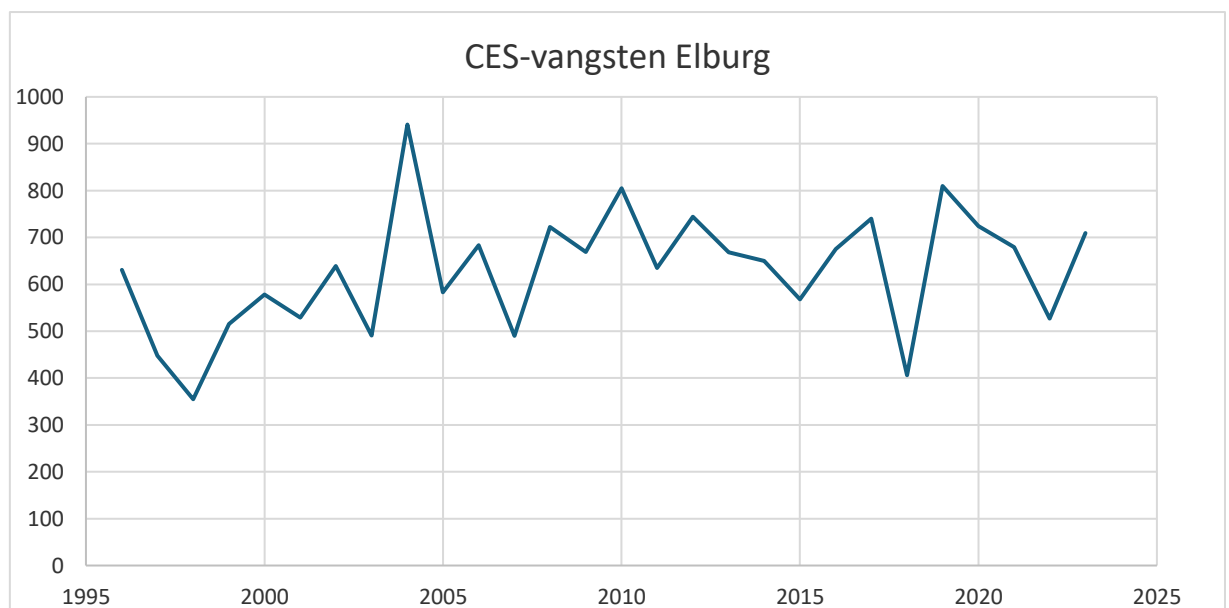
Door mijn uitvallen juist in de drukste ringperiode miste ik 4 controlerondes van het boerenzwaluwproject en heb ik verscheidene broedsels niet kunnen ringen. De vangst van de oudervogels heb ik alsnog gedaan in augustus, maar met minder resultaat.

In november kwamen 2 vrijwilligers van Terschelling om advies te krijgen over het zwaluwvriendelijk inrichten van de schuur van Staatsbosbeheer te Lies en d.m.v. apparatuur bezoekers en kinderen enthousiast te maken voor de boerenzwaluw. De schuur is ingericht als bezoekerscentrum waar vrijwilligers met liefde het natuureducatie-programma van Staatsbosbeheer toelichten.

➤ **CES-project (Constant Effort Site) in Elburg.**

In 2024 konden weer dankzij hulp van Benno en Benjamin alle 12 vangsessies worden uitgevoerd. Er werden 719 vogels geringd. Bovendien werden er 213 hervangsten gedaan. Over meerdere jaren geeft dat een bijdrage aan de berekening van de jaarlijkse overleving, leeftijd en plaatstrouw van de hergevangen vogel.

Aantal geringde vogels van CES-project C02, Elburg Korte Waarden.

➤ **Ringwerk boerenzwaluw**

In 2024 heb ik weer gevangen en geringd op de vaste 4 RAS-adressen (Ringing Adults for Survival) waarbij nestjongen en oudervogels geringd werden. Door bovengenoemde gezondheidsproblemen heb ik 3 controlerondes gemist. Daardoor zijn er minder nestjongen geringd, nu 191. In totaal broedden er 30 paartjes boerenzwaluwen op de RAS-erven. Dat is 7 minder dan vorig jaar. Door deze afname hebben we het minimum bereikt van het aantal van 30 paren, nodig voor voldoende gegevens voor dit project.

Van de 30 broedparen op de erven werden 43 oudervogels gevangen, dat is 71,6% van deze broedvogels, beduidend minder dan in 2023, toen 89%. Van deze broedvogels droeg 48,8% al een ring, wat weer plaatstrouw en overleving aantoont. De oudervogels heb ik niet kunnen ringen in mei/juni maar pas tijdens de 2^e broedperiode in juli/augustus. Daardoor waren er al legsels uitgevlogen en de oudervogels niet aanwezig waardoor de vangsten minder waren.

Alle details en verdere gegevens staan in het **regioverslag Noord-Veluwe 2024 Boerenzwaluw Project Nederland**.

Aantal op de gezamenlijke RAS-erven geringde boerenzwaluwen in 2024.

Regio:	aantal RAS broedparen	Gevangen vogels	aantal ad. ongeringd	aantal ad. met ring
N.-Veluwe	30 = 60 vogels	43 = 71,6%	22	21 = 48,8%

➤ **Slaapplaats boerenzwaluw Elburg.**

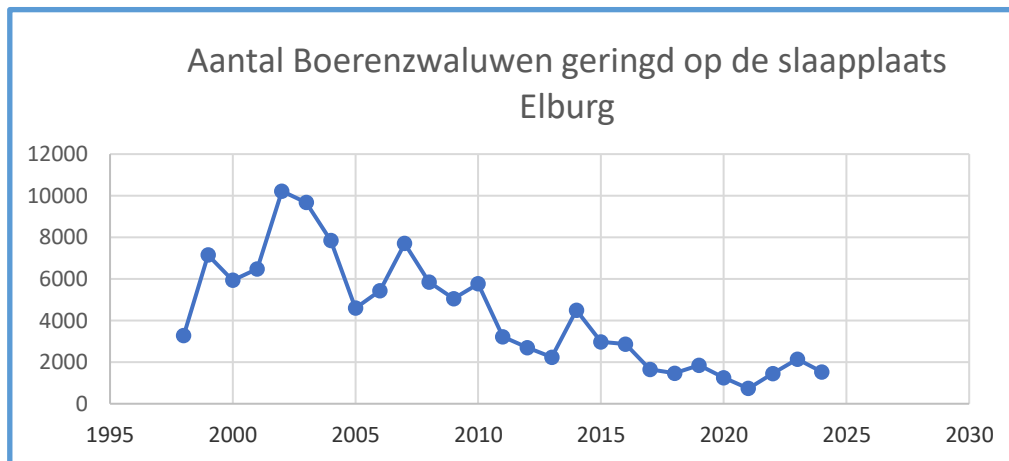
Op de **slaapplaats** te Elburg zijn 1276 boerenzwaluwen gevangen en geringd. Dat is beduidend minder dan in 2023 (toen 2137). De vangst bestond uit 1154 jonge (1^e jaars) vogels en 122 volwassen (adulte) vogels. Er werden 20 vogels gevangen die al een ring droegen, bijna alle afkomstig uit het ringgebied, zowel als nestjong als op slaapplaats geringd. Het aantal boerenzwaluwen aanwezig op de slaapplaats was minder groot dan in voorgaande jaren. Naar schatting bevonden zich in augustus maximaal 1000 boerenzwaluwen op de slaapplaats. De laatste zwaluwen werden op 12 september geringd toen er nog 8 boerenzwaluwen gevangen konden worden.. Het lijkt erop dat de start van de herfstmigratie de laatste decennia vroeger begint.

Overzicht van geringde boerenzwaluwen op de slaapplaats bij Elburg in 2024.

slaapplaats:	overj onger	1^e j. onger	totaal	hervangsten (ger)
Elburg	122	1154	1276	20

In de grafiek hieronder is te zien welke aantallen boerenzwaluwen jaarlijks op de slaapplaatsen rond Elburg zijn geringd.

Geringde aantallen boerenzwaluwen op de slaapplaats bij Elburg vanaf 1998.

➤ **Overig ringwerk.**

Buiten de 12 CES-data werd er in Elburg nog 16 keer in het **riet** gevangen. Door de overvloedige regen van afgelopen winter en voorjaar was de ringplek moeilijk begaanbaar. We moesten tot onze kuiten door de modder worstelen, wat best lastig was. Bovendien konden we door het vaak slechte weer minder vangbeurten realiseren. De meest bijzondere vangst dit jaar was een **sperwergrasmus**, de 2^e ooit op deze ringplek.

Er werden dit jaar geen **ooievaars** geringd. Op geen enkel nest in mijn ringgebied vlogen jongen uit. Vooral in de kleine-jongen-periode was het koud en nat waardoor hier alle jongen stierven.

Het was een slecht muizenjaar, waardoor verschillende paren **kerkuilen** niet gingen broeden. Bovendien was ik in de jongenperiode uitgeschakeld. Er konden slecht 5 jongen kerkuilen worden geringd. Benno kon enkele steenuilenkasten overnemen en ringde nog 3 **steenuilen**. Het ringen van **oeverzwaluwen** bij de waterzuivering in Elburg werd ook weer georganiseerd door Frank Westerink en zijn milieugroep. Er werden 56 oeverzwaluwen geringd en er waren 10 hervangsten van geringde oeverzwaluwjes waarvan 9 hier in de kolonie geringd in voorgaande jaren. Ook kwamen er aan aantal hervangsten binnen van hier geringde vogels uit voorgaande jaren die dit jaar in kolonies in Kamperhoek, Lelystad en Naarden werden gevangen. Er was weer een leuk groepje belangstellenden die kwamen kijken hoe de vogels werden gevangen en geringd. Een goede combinatie van zowel bescherming en onderzoek als bewustwording met het publiek.

De **nestkasten** op de terreinen van landgoed Oldhorst (70 kasten) te Oldebroek en De Zoom/Huis op de Bergen bij Doornspijk (40 kasten) werden weer in maart schoongemaakt en oude vervangen. Er werden in 2024 5 controlerondes gehouden. Er werden o.a. **99 bonte vliegenvangers** geringd. Ik ben nu bezig vanaf 1975 alle nestkastgegevens van de bonte vliegenvangers uit te werken voor een publicatie. Maar dat kan nog even duren.

Ook in de **tuin** in Oldebroek werd regelmatig gevangen maar hier vielen de vangsten tegen. Mede door het vaak slechte weer (vaak veel wind en regen) werd er in de herfstperiode 21 keer geringd, minder dan vorig jaar.

De **totale jaarvangst** van alle geringde vogels in 2024 was **3782 vogels**.

- In 2024 werd nog slechts 1 **lezing** gegeven. De oorzaak is zowel het verouderen van de apparatuur als mede persoonlijke redenen. Na april 2024 ben ik gestopt met het geven van presentaties.
- **Fotografie.**
Door mijn oogproblemen heb ik bijna niet meer gefotografeerd.
Er werden nog wel foto's gebruikt door fotobureau Buiten-Beeld en Sovon. Via de link op www.boerenzwaluw.nl onder **Foto & Video** kunnen de opnames bekeken worden.
- **Het Diet Bank Project.**
Dit jaar hebben we deelgenomen aan bovengenoemd project.
Dit is geïnitieerd door de RU Groningen en omhelst het verzamelen van poepjes van vogels om hieruit met dna te onderzoeken welke insecten de bemonsterde vogels hebben gegeten. Er zijn 47 monsters verzameld, van diverse rietvogels, bonte vliegenvangers en vooral van boerenzwaluwen.
In november zijn ze opgestuurd naar Groningen.
- Het Boerderij Museum 'De Bovenstreek' te Oldebroek heeft gevraagd om vanaf de zomer een kleine expositie in te richten over het vogelonderzoek in onze regio. Dat is gebeurd. Met foto's, vangmaterialen, publicaties en video's over het vangen en ringen van vogels en met name van boerenzwaluwen is een leuke en informatieve hoek van het museum gevuld. In maart 2025 zal de expositie beëindigd worden.

Toekomstplannen.

Behalve het continueren van de vaste ringactiviteiten zijn er geen reizen of andere onderzoeksprojecten gepland voor 2024. Wellicht gaan we het ringwerk de komende tijd anders organiseren door een ringgroep te vormen waarbij we alle drie onze ringvergunning en ringen gezamenlijk kunnen gebruiken.

Bennie van den Brink.